

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра східної і слов'янської філології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки	доктор філософії
галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	035 Філологія
освітньо-наукова програма	Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство
статус дисципліни	дисципліна вільного вибору аспіранта

Форма навчання денна, вечірня, заочна
Навчальний рік 2024 – 2025
Семестр III
Кількість кредитів ЄКТС 3
Мова навчання українська
Форма підсумкового контролю залік

Розробник:

Валігура Ольга Романівна, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри східної і слов'янської філології КНЛУ

Рецензенти:

Ільченко Ольга Михайлівна, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри іноземних мов Центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України

Шутова Марія Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри германської і фіно-угорської філології КНЛУ

Схвалено на засіданні кафедри східної і слов'янської філології, протокол № 1 від «2» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Ольга ВАЛІГУРА

Схвалено на засіданні вченої ради університету, протокол № 2 від «26» серпня 2024 р.

Голова вченої ради

Роман ВАСЬКО

1. Мета вивчення дисципліни:

сприяти *формуванню у аспірантів системи наукових знань* про сучасні підходи до теоретичного та експериментального пізнання феномену усного мовлення, що дозволить поглибити їхні філологічні знання, покращити комунікативну компетентність у сфері академічної комунікації і культури професійного спілкування під час виконання науково-дослідних робіт; сприяти *усвідомленню аспірантами етапів еволюції теоретичної та експериментальної фонетики, витоків та напрямів її розбудови, а також векторів її подальшого розвитку, що сприятиме формуванню сучасного світогляду філологів – дослідників та викладачів вищої школи; сприяти систематизації і поглибленню знань аспірантів у галузі теоретичної і експериментальної фонетики шляхом вивчення й аналізу звукових явищ за допомогою методів артикуляційної, акустичної, перцептивної і лінгвістичної фонетики, а також використання сучасних комп'ютерних програм у експериментально-фонетичних дослідженнях; сприяти поглибленню вмінь і навичок фонетичного (аудитивного та акустичного) аналізу дискурсу та різножанрових текстів, що є необхідним для здійснення науково-дослідної та викладацької діяльності філолога.*

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	20 год.	6 год.
семінарські заняття	10 год.	4 год.
практичні заняття	–	–
консультації	–	–
самостійна робота	60 год.	80 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

3.1. Знати:

- еволюцію та сучасний стан фонетичної теорії в сучасній лінгвістиці в ракурсі загальних принципів та новітніх підходів;
- компоненти акустичної структури звукової матерії мови і аспекти їхнього дослідження: артикуляційний, акустичний, перцептивний і фонологічний;
- роль провідних вітчизняних і зарубіжних дослідників у галузі фонетичних досліджень та зміст основних мовознавчих підходів до встановлення концептуальних принципів аналізу фонетичних і фонологічних одиниць;
- методологічний інструментарій теоретичного та експериментального пізнання феномену усного мовлення;
- процедуру проведення фонетичного аналізу за допомогою спеціальних методів фонетики, а також за допомогою сучасних комп'ютерних програм експериментально-фонетичних досліджень.

3.2. Вміти:

- критично аналізувати наукові здобутки фонетичної науки в аспекті її становлення, розбудови, сучасного стану та перспектив розвитку на вітчизняному і світовому ґрунті;
- аналізувати і критично зіставляти погляди провідних вітчизняних і зарубіжних дослідників фонетичного ладу мови в його системно-структурному, когнітивно-семантичному і енергетичному вимірах;
- виокремлювати і формулювати ключові проблеми дослідження фонетичних явищ як компонентів мовної організації, наділених комунікативною і когнітивною значущістю, та визначати шляхи їх мовознавчого вирішення;
- застосовувати методологічний інструментарій теоретичного та експериментального пізнання феномену усного мовлення у власних дослідженнях та критично оцінювати його витлумачення і використання в науковій літературі;
- володіти культурою усного виступу, у тому числі у формі презентацій, брати участь у науковій дискусії; доводити наукові гіпотези, здійснювати критичний огляд наукової літератури, презентувати результати наукового дослідження у формі індивідуальної і групової проєктної роботи.

Для успішного засвоєння дисципліни аспіранти повинні володіти знаннями в галузі загального мовознавства, фонетики, семантики, стилістики та інтерпретації тексту, сучасних методів лінгвістичних досліджень. Знання та навички, отримані внаслідок вивчення цих курсів, формують необхідну базу для опанування курсу «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика» і мають високу ступінь кореляції з його змістом.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика» належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта зі спеціальності 035 Філологія. Навчальна дисципліна «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика» забезпечує наукове розуміння процесів становлення і розвитку фонетичної будови мови.

У теоретичному плані вона забезпечує професійний розвиток аспірантів у галузі теорії фонетики – від ранніх фонетичних досліджень до його сучасних комунікативних, когнітивно-дискурсивних та енергетичних студій – і спрямована на формування наукової та прикладної обізнаності аспірантів-філологів у спектрі ключової проблематики цієї теорії та практики фонетичного аналізу тексту. У межах курсу аспіранти отримують знання стосовно історіографії теорії фонетики, її основних концепцій, ключових персоналій та шкіл вітчизняної і зарубіжної теорії фонетики, про сучасні підходи до теоретичного та експериментального пізнання феномену усного мовлення. Особливу увагу в межах курсу приділено компонентам акустичної структури звукової матерії мови і аспектам їхнього дослідження: артикуляційному, акустичному, перцептивному і фонологічному. У фокусі уваги курсу перебувають вивчення й аналіз звукових явищ за допомогою методів артикуляційної, акустичної, перцептивної і лінгвістичної фонетики. Курс завершується розглядом використання сучасних комп'ютерних програм у експериментально-фонетичних дослідженнях усного мовлення. **У практичному плані** дисципліна передбачає опанування вмінням проведення поглибленого фонетичного/фонологічного аналізу за допомогою методів артикуляційної, акустичної, перцептивної і лінгвістичної фонетики та лінгвістичної інтерпретації результатів експериментально-фонетичного дослідження.

Матеріал робочої навчальної програми з навчальної дисципліни згруповано за двома змістовими модулями з метою раціонального й ефективного засвоєння визначеного матеріалу, стимулювання аспірантів до систематичної навчальної праці, посилення мотиваційного компоненту. *Перший змістовий модуль* передбачає поглибити знання студентів про сучасний стан фонетичної теорії в лінгвістиці, розширити уявлення про компоненти акустичної структури звукової матерії мови і аспекти їхнього дослідження: артикуляційний, акустичний, перцептивний і фонологічний. У першому модулі окреслюються напрями фонетичних досліджень – від античності до сучасних фонетичних та фонологічних студій – та їх типологія в контексті енергетичної моделі мовлення з урахуванням парадигмальних змін. Розглядається основна проблематика фонетичних досліджень, висвітлюються різноаспектні питання звукової будови мови й мовлення: комунікативно-когнітивний, культурологічний та прагматичний аспекти фонетичних досліджень дискурсу; фоносемантичні й фоностилістичні особливості текстів різних жанрів; константність і варіативність соціофонетичних параметрів усного мовлення. Особливу увагу приділено вихідним концепціям, базовим поняттям та принципам теоретичної та експериментальної фонетики, провідним вітчизняним і зарубіжним школам і персоналіям.

У другому змістовому модулі наведено методологічний інструментарій теоретичного та експериментального пізнання феномену усного мовлення: теоретичні передумови, розробка програми та методики дослідження, лінгвістична інтерпретація результатів, висвітлено проведення процедури фонетичного/фонологічного аналізу за допомогою методів артикуляційної, акустичної, перцептивної і лінгвістичної фонетики. У центрі уваги в цьому модулі і застосування новітніх методик експериментально-фонетичних досліджень з використанням сучасних комп'ютерних програм та технічних засобів отримання й обробки даних, зокрема, комп'ютерних програм Praat (University of Amsterdam), Sonic Visualiser (University of London), Sound Forge (Sony Corp.), Speech Analyzer (SIL Org.), WASP/SFS (University College London), Wavelab (Steinberg Co. Ltd).

5. Компетентності аспірантів, визначені навчальною дисципліною (освітнім компонентом) «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика».

Компетентності аспірантів з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика» базуються на інтегральній, загальних і фахових компетентностях, визначених освітньо-науковою програмою «Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань із загальнофілологічних дисциплін (мовознавства, теорії літератури, перекладознавства, семіотики), історії їх становлення і розвитку, сучасного стану й актуальних проблем, новітніх наукових парадигм і методології філологічних досліджень (мовознавчих, літературознавчих, перекладознавчих).

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до оволодіння загальнонауковим (філософським) системним світоглядом, аналізу, синтезу і генерування нових ідей.

ЗК 3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження на основі набуття універсальних навичок дослідника, зокрема і в міждисциплінарних галузях.

ЗК 8. Здатність до осмислення філософсько-світоглядних засад, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку вітчизняної і світової науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації.

ЗК 9. Здатність до наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності на засадах загальної та спеціальної методології.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здобуття концептуальних та методологічних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх; започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.

ФК 3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

ФК 4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів; розширювати та переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику.

ФК 5. Здатність до критичного аналізу, оцінки, синтезу, продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 9. Здатність формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство), робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

ФК 10. Здатність визначати методологічні засади комплексного філологічного дослідження у сферах мовознавства, літературознавства та перекладознавства, самостійно розробляти й запроваджувати методологію дослідження, яка базується на результатах наукових розвідок, міжнародних стандартах і рекомендаціях. Удосконалювати методи проведення експериментальних досліджень і застосування методів статистичної та кількісної обробки одержаних результатів.

ФК 11. Здатність виявляти спільні та відмінні тенденції в розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства.

ФК 12. Здатність використовувати системні знання мови в теоретичному / практичному, синхронному / діахронному, діалектологічному, стилістичному, соціокультурному, семіотичному аспектах для аналізу та синтезу ідей, задіювати системні знання сучасних мовознавчих, літературознавчих і перекладознавчих студій у власній дослідницько-інноваційній діяльності.

Таблиця 1

Матриця відповідності компетентностей, визначених навчальною дисципліною (освітнім компонентом) «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика», компетентностям, визначеним освітньо-науковою програмою

Компетентності, визначені навчальною дисципліною (освітнім компонентом)	Програмні компетентності													
	ІК	Загальні компетентності				Фахові компетентності								
		ЗК 1	ЗК 3	ЗК 8	ЗК 9	ФК 1	ФК 2	ФК 3	ФК 4	ФК 5	ФК 9	ФК 10	ФК 11	ФК 12
1. Усвідомлення ролі системності наукових знань для розв'язання комплексних проблем у галузі теорії фонетики, що передбачає володіння знаннями із загальнофілологічних дисциплін, новітніх наукових парадигм і методології філологічних досліджень.	+	+		+	+	+		+	+	+			+	
2. Здатність формулювати наукову проблему в галузі теорії фонетики, робочі гіпотези стосовно власної досліджуваної проблематики крізь призму теорії фонетики, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань міждисциплінарного гатунку.	+	+		+		+		+	+	+	+		+	+
3. Здатність визначати методологічні засади комплексного філологічного дослідження тексту та дискурсу, удосконалювати методи та методики фонетичного аналізу й лінгвістичної інтерпретації отриманих даних.	+				+	+		+	+				+	+
4. Здатність самостійно збирати, опрацьовувати, узагальнювати й всебічно аналізувати результати філоло-гічних досліджень у галузі теорії фонетики, інформацію про наукові процеси в цій галузі, що відбуваються в Україні та в світі.	+		+				+		+				+	+

5. Здатність до генерування нових, креативних ідей, пов'язаних з розробкою досліджень у галузі теорії фонетики.	+	+								+				+
6. Здатність до проведення аналітичної та експериментальної наукової діяльності в галузі фонетичних студій та суміжних дисциплін, до організації, планування й прогнозування результатів наукових досліджень філологічного гатунку.	+	+		+	+		+			+				
7. Здатність до ефективного практичного використання комп'ютерних та мультимедійних технологій у підготовці презентацій та проектних робіт з проблематики теорії фонетики.			+											
8. Здатність працювати з наукометричними базами даних з метою пошуку інформації з проблематики теорії фонетики для виконання власного експериментально-фонетичного дослідження та в підготовці одноосібних та колективних наукових публікацій.			+				+							

6. Результати навчання аспірантів з дисципліни (освітнього компонента) «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика».

Результати навчання аспірантів з дисципліни базуються на програмних результатах навчання, визначених освітньо-науковою програмою «Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство»:

ПРН 2. Критично аналізувати та оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження і пропонувати шляхи їх вирішення.

ПРН 3. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати власні наукові досягнення і здобутки інших дослідників.

ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН 13. *Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій.*

ПРН 14. *Формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) та робочу гіпотезу з досліджуваної проблеми.*

ПРН 15. *Застосовувати принципи організації й проведення комплексних теоретичних і експериментальних досліджень в сфері філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) з урахуванням відомих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій.*

ПРН 16. *Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства.*

Таблиця 2

Матриця відповідності результатів навчання з дисципліни (освітнього компонента) «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика», програмним результатам навчання, визначеним освітньо-науковою програмою

Результати навчання з дисципліни (освітнього компонента)	Програмні результати навчання						
	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 13	ПРН 14	ПРН 15	ПРН 16
1. Характеризувати етапи становлення теорії фонетики/фонології в цілому у термінах і підходах західноєвропейських і східноєвропейських шкіл та з огляду на окремі персоналії.	+	+					+
2. Критично аналізувати актуальний стан фонетичних студій з орієнтацією на чинні настанови сучасної лінгвістики.	+	+					
3. Пояснювати основні поняття теорії фонетики, знати специфічні ознаки компонентів акустичної структури звукової матерії мови і аспекти їхнього дослідження: артикуляційний (фізіологічний), акустичний (фізичний), перцептивний і фонологічний (лінгвістичний).	+	+					
4. Виокремлювати і формулювати ключові проблеми дослідження фонетичних явищ як компонентів мовної організації та визначати шляхи їх мовознавчого вирішення.	+	+					
5. Критично осмислювати засади і принципи фонетичних студій усного мовлення.	+	+					+
6. Оперувати концептуально-методологічним апаратом фонетичних студій, розробленим різними школами, напрямками і персоналіями.	+	+				+	
7. Поєднувати різні методики фонетичного аналізу усного мовлення у власних дослідженнях та поетапно здійснювати такий аналіз.	+		+			+	
8. Розробляти власну концепцію досліджуваного матеріалу з огляду на здобутки теорії фонетики в ракурсі міждисциплінарних зв'язків.		+	+	+	+		
9. Визначати способи прикладного застосування результатів власного дослідження у практичному аналізі усного мовлення.		+	+			+	
10. Уміти робити усні презентації за матеріалами курсу згідно з індивідуальними чи груповими завданнями.				+	+		+
11. Уміти виготовлювати необхідні роздаткові та комп'ютерні матеріали і забезпечувати зворотній зв'язок з аудиторією під час усних презентацій.				+			
12. Виявляти навички самостійної підготовки індивідуальних презентацій з використанням творчого підходу.				+		+	+
13. Самостійно виконувати завдання з фонетичного аналізу усного мовлення із дотриманням принципів академічної доброчесності.						+	

7. Відповідність програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика».

Таблиця 3

Матриця відповідності програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з початкової дисципліни (освітнього компонента) «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика»

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 2. Критично аналізувати та оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження і пропонувати шляхи їх вирішення.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання <i>Методи</i> інтерактивного (комунікативного) і проблемного навчання	Тематичний контроль: Індивідуальне і групове опитування. Експрес-контроль.
ПРН 3. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати власні наукові досягнення і здобутки інших дослідників.	<i>Методи навчання:</i> • інтерактивні лекційно-семінарські з використанням презентацій у форматі PowerPoint • <i>групова</i> наукова дискусія, обговорення експериментального матеріалу в режимі діалогу/полілогу із постановкою проблемних питань	Оцінювання роботи аспірантів в групах. Оцінювання індивідуальних завдань аспірантів.
ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.	• ситуаційний аналіз (кейс-метод), дослідження ситуації професійної взаємодії з використанням різних методів (аналіз літературних джерел, спостережень, фонетичного експерименту тощо), презентація результатів виконаних досліджень	Оцінювання індивідуальних і групових презентацій.
<i>ПРН 13. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій.</i>	<i>Індивідуальні завдання:</i> • фонетичний аналіз з використанням аудитивного і акустичного методів й лінгвістична інтерпретація отриманих даних	Перехресне оцінювання презентацій аспірантами.
<i>ПРН 14. Формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) та робочу гіпотезу з досліджуваної проблеми.</i>	• Індивідуальні та групові презентації студентів за обраними темами, дотичними до матеріалу курсу • виготовлення роздаткових матеріалів.	Тематичне поточне тестування. Модульна контрольна робота.
ПРН 15. Застосовувати принципи організації й проведення комплексних теоретичних і		

<p><i>експериментальних досліджень в сфері філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) з урахуванням відомих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій.</i></p>		Залік.
<p><i>ПРН 16. Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства.</i></p>		

8. Система оцінювання результатів навчання (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень аспірантів)

Контроль результатів навчання аспіранта з дисципліни «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика» здійснюється у формі *вхідного, поточного, модульного та підсумкового (семестрового) контролю*. Механізм і критерії оцінювання доводяться до відома аспірантів до початку навчального року.

Вхідний контроль застосовується як передумова успішної організації вивчення дисципліни. Він дає змогу визначити наявний рівень знань аспірантів і слугує орієнтиром для реалізації індивідуального підходу у процесі викладання дисципліни та визначенні форм організації освітнього процесу і методів навчання.

Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта. Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспірантів здійснюється за *накопичувальною системою із виведенням середнього арифметичного*.

8.1 форми та критерії оцінювання:

семестрове оцінювання:

1. Оцінювання усних відповідей аспірантів.

При оцінюванні усних відповідей на теоретичні питання враховується їхній обсяг і повнота, а також ілюстрування прикладами:

- «відмінно» ставиться, якщо відповідь самостійна, правильна, повна, з доречними прикладами;
- «добре» ставиться, якщо відповідь самостійна, правильна, достатня, але без прикладів;
- «задовільно» ставиться, якщо відповідь недостатня чи з помилками;
- «незадовільно» ставиться, якщо аспірант не відповідає на поставлені запитання.

2. Оцінювання тестових завдань.

- «відмінно» ставиться в разі 100 % правильних відповідей;
- «добре» ставиться в разі 90 % правильних відповідей;
- «задовільно» ставиться в разі 60 % правильних відповідей;
- «незадовільно» ставиться в разі, якщо аспірант виконав завдання на 59 % і менше.

3. Оцінювання презентацій.

При оцінюванні презентацій враховуються обсяг опанованого матеріалу, творчий характер і якість підготовки презентації:

- «відмінно» ставиться в разі максимальної візуальної та інтелектуальної насиченості презентації, наявності зворотного зв'язку з аудиторією;
- «добре» ставиться в разі достатньої візуальної та інтелектуальної насиченості презентації, наявності зворотного зв'язку з аудиторією;
- «задовільно» ставиться в разі недостатньої візуальної та інтелектуальної насиченості презентації, відсутності зворотного зв'язку з аудиторією;
- «незадовільно» ставиться, якщо презентацію не підготовлено.

4. Оцінювання фонетичного аналізу усного мовлення:

При оцінюванні фонетичного аналізу усного мовлення враховуються самостійність виконаного аналізу, опора на опанований концептуально-методологічний апарат і дотичність застосованих методик фонетичного аналізу:

- «відмінно» ставиться в разі повністю самостійного, творчого і глибокого аналізу з використанням дотичних методик;
- «добре» ставиться в разі самостійного, творчого, проте недостатньо глибокого аналізу з використанням дотичних методик;
- «задовільно» ставиться в разі самостійного, але недостатньо глибокого аналізу чи використання недотичних методик;
- «незадовільно» ставиться, якщо завдання виконане менше ніж на 50 %.

5. Оцінювання модульної контрольної роботи:

Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика» передую написання аспірантами модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика»

Модульна контрольна робота включає три завдання, перше (навести специфічні ознаки компонентів акустичної структури звукової матерії мови; друге (визначення аспектів їхнього дослідження, таких як артикуляційний (фізіологічний), акустичний (фізичний), перцептивний і фонологічний (лінгвістичний) у структурно-смісловій організації аналізованого фрагменту усного мовлення, кожне з цих завдань оцінюються за шкалою від 0 до 5 балів. Третє завдання (фонетичний аналіз визначених фрагментів усного мовлення з їх лінгвістичною інтерпретацією) – від 0 до 10 балів за *такими критеріями*.

9-10 балів виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання.

7-8 балів виставляються за умови, що відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у практичному розв'язанні проблеми, рівень лінгвістичної інтерпретації і самостійності суджень недостатній.

5-6 балів виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

3-4 бали і менше виставляється за умови відсутності вичерпної відповіді на питання, наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань аспіранта.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 20, які переводяться у рейтинговий бал, який дорівнює 50 балам.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

- підсумкове оцінювання _____ залік
(іспит / диференційований залік / залік)

- умови допуску до заліку:

Відвідування лекцій і семінарських занять, підготовка презентацій за обраною тематикою, виконання завдань з аналізу фрагментів усного мовлення, написання модульної контрольної роботи.

8.2 Організація оцінювання (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою програмою навчальної дисципліни освітнього компонента) форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіка оцінювання):

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспіранта (аудиторна робота, самостійна робота, підготовка презентацій, фонетичний аналіз текстів) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

По завершенню курсу напередодні заліково-екзаменаційної сесії виставляється одна оцінка за аудиторну та всі види самостійної роботи аспіранта як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Ця оцінка трансформується в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 50.

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Вона оцінюється в 4-бальній системі – «відмінно» («5» = 18-20 балів), «добре» («4» = 14-17 балів), «задовільно» («3» = 10-13 балів), «незадовільно» («2» = 0-9 балів). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

«відмінно» – 50 балів;
«добре» – 40 балів;
«задовільно» – 30 балів;
«незадовільно» – 20 балів;
неявка на МКР – 0 балів.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра східної філології, яка доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Експериментально-фонетичні методи досліджень: теорія і практика» проводиться у формі заліку за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою «не зараховано», то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому, незалежно від набраного семестрового рейтингового балу, виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
66–74	D	задовільно
60–65	E	
0–59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)		Кількість годин							
		Денна форма				Заочна/вечірня форма			
		Разом	у тому числі			Разом	у тому числі		
			лек ції	прак тичні	само стійна робота.		лек ції	прак тичні	само стійна
Змістовий модуль 1. Фонетика і фонологія у структурі мови									
1	Тема 1. Сучасний стан фонетичної теорії в лінгвістиці. Етапи її становлення та розвитку на вітчизняному і світовому ґрунті. Роль вітчизняних і зарубіжних дослідників фонетичного ладу мови в його системно-структурному і когнітивно-семантичному вимірах. Енергетична теорія мовлення.	9	2	1	6	9	2	1	6
2	Тема 2. Компоненти акустичної структури звукової матерії мови і їхні аспекти: артикуляційний, фізичний (акустичний), перцептивний і функціональний (лінгвістичний). Розділи фонетики, що вивчають ці аспекти.	9	2	1	6	9	2	1	6
3	Тема 3. Артикуляційний (фізіологічний) аспект фонетичних досліджень – від візуального спостереження за роботою органів мовлення до моделей творення мовлення. Принципи артикуляційної класифікації голосних і приголосних. Динаміка творення мовлення і вимовні програми.	9	2	1	6	9	2	1	6
4	Тема 4. Акустичний (фізичний) аспект фонетичних досліджень. Основні акустичні характеристики звуків мовлення. Властивості джерел і резонансні характеристики мовленнєвого тракту. Акустична теорія творення мовлення.	9	2	1	6	9	2	1	6

5	Тема 5. Перцептивний аспект фонетичних досліджень. Рівні слухової і фонетичної обробки акустичного сигналу при сприйнятті мовлення. Моделі сприйняття мовлення. Функційний (лінгвістичний) аспект фонетичних досліджень. Звукові одиниці і їх співвідношення з функційною організацією звукового ладу мови. Психологічна реальність системних відношень між фонологічними одиницями.	9	2	1	6	9	2	1	6
	Разом за модулем 1	45	10	5	30	45	10	5	30
Змістовий модуль 2. Методологія експериментально-фонетичних досліджень: теоретичні передумови, програма та методика дослідження, лінгвістична інтерпретація результатів									
6	Тема 6. Узагальнений технологічний алгоритм проведення теоретично-експериментального дослідження в галузі фонетики. Розробка теоретичних передумов дослідження.	9	2	1	6	9	2	1	6
7	Тема 7. Розробка програми і методики проведення дослідження усного мовлення. Загальнонаукові і спеціальні методи фонетики і фонології. Семантичний і дистрибутивний методи фонологічного аналізу.	9	2	1	6	9	2	1	6
8	Тема 8. Методи проведення експериментально-фонетичних досліджень: методи артикуляційної фонетики (інтроспекція, фільмування, фотографування, рентгенографування, палатографування тощо).	9	2	1	6	9	2	1	6
9	Тема 9. Методи проведення експериментально-фонетичних досліджень: методи перцептивної фонетики (слуховий, аудиторський аналіз) і	9	2	1	6	9	2	1	6

	акустичної фонетики (електроакустичний, спектральний аналіз).								
10	Тема 10. Використання сучасних комп'ютерних програм Praat (University of Amsterdam), Sonic Visualiser (University of London), Sound Forge (Sony Corp.), Speech Analyzer (SIL Org.), WASP/SFS (University College London), Wavelab (Steinberg Co. Ltd) в експериментально-фонетичних дослідженнях. Лінгвістична інтерпретація результатів дослідження.	9	2	1	6	9	2	1	6
	Разом за модулем 2	45	10	5	30	45	10	5	30
	Усього годин	90	20	10	60	90	20	10	60

10. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Валігура О.Р. (2009). *Фонетична інтерференція в англійському мовленні українців*: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники.
2. Валігура О., Бабчук Ю. (2024). Когнітивні особливості сприйняття та розуміння іншомовного мовлення. *Причорноморські філологічні студії*, 2024, 7-12.
3. Валігура О., Град Н. (2020). Перцептивні характеристики інтонації англійських відеопрезентацій. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Філологічні науки*. Вип. 187. Кропивницький: Вид-во «КОД», 180-185.
4. Валігура О., Насікан З. (2019). Просодичні засоби реалізації фоносемантичних комплексів у сучасному кінодискурсі. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Філологічні науки*. Вип. 175. Кропивницький, 235-241.
5. Васько Р.В. (2006). *Давньогерманський консонантизм: парадигматика і синтагматика*: монографія. Київ: Вид. центр КНЛУ.
6. Захарова Ю.М. (2014). *Прикладна фонетика*. Київ: Наук.-вид. центр НА СБ України.
7. Калита А.А. (2016). *Енергетика речи*. Київ: Кафедра.
8. Калита А.А., Тараненко Л.І. (2010). *Concise Dictionary of Phonetic Terms*. Тернопіль: Підручники і посібники.
9. Колесник О.С., Гаращук Л.А., Гаращук К.В. (2015). *Теоретична фонетика англійської мови*. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка.
10. Паращук В.Ю. (2005). *Теоретична фонетика англійської мови* : Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. Вінниця : Нова книга.
11. Клименюк О.В., Калита А.А., Федорів Я.Р. (2001). Методологія експериментально-фонетичних досліджень: теоретичні передумови, планування експерименту, представлення результатів. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія 8: Мовознавство*. 2. 13-17.

12. Кочерган М.П. (2003). *Загальне мовознавство*. Київ: Видавничий центр «Академія».
13. Михальчук В. (2017). Фонологічний аналіз мови за допомогою засобів новітніх можливостей науки. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство та літературознавство)*. 8: 11-19.
14. Селіванова О.О. (2008). Загальні й лінгвістичні методи дослідження. *Лінгвістика: напрями та проблеми*. Полтава: Довкілля-К. 48– 64.
15. Субота С.В. (2011). Фонологічна концепція Празької лінгвістичної школи. *Нова філологія*. 46: 207-211.
16. Субота С.В. (2010). Фонологічна концепція Ленінградської та Московської фонологічних шкіл. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 206-210.
17. Brown G. (1984). *Listening to Spoken English*. М.: Prosveshcheniye.
18. Brown G. (1983). Yule G. *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
19. Crystal D. A (1992). *Dictionary of Linguistics and Phonetics*. 3rd ed. Oxford: Blackwell Reference.
20. Crystal D. (1993). *The Cambridge Encyclopaedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
21. Kravchenko Nataliia, Valigura Olga, Kozub Liubov, Babchuk Yuliia (2024). Pragmatics via prosody in interaction optimization. *Studies about Languages / Kalbų studijos*, 44, 5–20. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.1.44.33311>
22. Laver J. (1994). *Principles of Phonetics*. Cambridge: Cambridge University Press.
23. Roach P. (1990). *English Phonetics and Phonology. A Practical Course*. Cambridge: Cambridge University Press.
24. Valigura O. R. (2017). Bilinguals and Linguistics of Creativity: the Case of Ukrainians Speaking English. *Language - Literature – The Arts: A Cognitive-Semiotic Interface*. Elzbieta Chrzanowska-Kluszczyńska, Olga Vorobyova (eds.). – Frankfurt am Main; Bern: Peter Lang, 2017. Series: Text – meaning – context: Cracow studies in English language, literature and culture, 14, 261–277.
25. Valigura O., Kozub L., Monashenko A. (2020). Prosody of English Television Advertising: Sociolinguistic Features and Pragmatic Potential. *Euromentor Journal*. Vol. XI (1), P. 13-39.
26. Valigura O., Kozub L., Sieriakova I. (2020). Computer Technologies in Acoustic Analysis of English Television Advertising Discourse. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL*, 6, 38-48.
27. Valigura O., Parashchuk V., Kozub L. (2020). Phonetic Portrait of a Ukrainian EFL Teacher: Prosodic Parameters in Academic Discourse. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on the English Language in Ukrainian Context*. P.16-25. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/elt3.2> (Web of Science). URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000612779500003>
28. Valigura O., Nasikan Z. (2020). Iconic Nature of Prosody. *Сучасні тенденції фонетичних досліджень*. К.: Вид. центр НТТУУ «КПБ», 2020. С. 13-16.

Додаткова:

1. Вакуленко М.О. (2011). Метод акустичних інваріантів у дослідженні голосних звуків української мови. *Slavia*, 4, 431-442.
2. Валігура О.Р. (2018). Методологічні передумови експериментального дослідження вимовного акценту в мовленні білінгвів. *Сучасні тенденції фонетичних досліджень*: матеріали Круглого столу, Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 26 квітня 2018 року. К. : Вид. центр НТТУУ «КПІ». 14-19.

3. Касьянова О.А. (2018). Артикуляційна та акустична характеристика звукових реалізацій української фонемі /m/ (за матеріалами експериментально-фонетичного дослідження). *Science and Education a New Dimension. Philology*, VI(53), Issue: 182, Nov, 18-21. www.seanewdim.com.

4. Юсип-Якимович Ю. В. (2017). Поетична фонетика в дзеркалі семантики: акустичний (слуховий) світ слов'янського символізму. *Українське мовознавство. Міжвідомчий науковий збірник*. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Вип. 47/2, 101-106.

5. Gimson A.C. (1972). *An Introduction to the Pronunciation of English*. L.: Arnold.

6. Carr Ph. (2001). *English Phonetics and Phonology. An Introduction*. Oxford : Oxford University Press.

7. Couper-Kuhlen E. (1986.). *An Introduction to English Prosody*. L.: Arnold.

8. Cruttenden A. (1986). *Intonation*. Cambridge: Cambridge University Press.

9. Cruttenden A. (1986). *Gimson's Pronunciation of English*. L.: Arnold.

10. Jenkins J. (2001). *The Phonology of English as an International Language*. Oxford: Oxford University Press.

11. Jones D. (1997). *English Pronouncing Dictionary*. 15th ed. Cambridge: Cambridge University Press.

12. Kreidler Ch.W. (2003). *The Pronunciation of English. A Course Book in Phonology*. Oxford : Oxford University Press.

13. Ladefoged P.A. (2001). *A Course in Phonetics*. N.Y.: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

14. Ladefoged P. (2003). *Phonetic Data Analysis. An Introduction to Fieldwork and Instrumental Techniques*. Oxford: Oxford University Press.

15. Wells J.C. (2010). *Pronunciation Dictionary*. L.: Longman,.

11. Додаткові ресурси:

1. <http://www.bbc.co.uk/radio/> (British Broadcasting corporation)
2. <http://www.abc.net.au/streaming/>
3. <http://www.penguinradio.com/>
4. <http://www.bbc.co.uk/voices/>
5. <http://www.bl.uk/collections/sound-archive/accents.html>
6. <http://www.historyplace.com/speeches/>
7. <http://www.dictionary.cambridge.org/>
8. <http://www.m-w.com/>
9. <http://www.saltspring.com/capewest/pron.htm>

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна (за потреби).

Навчальна дисципліна передбачає регулярне використання мультимедійної техніки (комп'ютер, мультимедійний проектор, Інтернет).

Крім того, за умов дистанційного (віддаленого) навчання передбачено використання платформ Microsoft teams, Zoom та/або Skype.